17/11/2026

Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος: «Η Εκκλησία της Ιστορίας και η Εκκλησία του αύριο – Ερωτήματα και προβληματισμοί»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος σε συνέντευξη του, στην εκπομπή «Καθ' οδόν» του ΘΡΑΚΗnet και τον δημοσιογράφο Δημοσθένη Δούκα, με αφορμή ένα ανάτυπο που έγραψε ο Σεβασμιώτατος το 2006 με τίτλο «Η Εκκλησία της Ιστορίας και η Εκκλησία του αύριο: Ερωτήματα και προβληματισμοί», μιλά για την Εκκλησία, τον ρόλο της και τη διακονία σε όλο τον Ορθόδοξο κόσμο, με διαφορετικές κουλτούρες και σε μια εποχή που αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς.

Η συνέντευξη του Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ. Ανθίμου:

Δημοσιογράφος (κ. Δημοσθένης Δούκας): Κυρίες και κύριοι χαίρετε. Λόγος και στοχασμός του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αλεξανδρουπόλεως,

Τραϊανουπόλεως και Σαμοθράκης, του κυρίου Ανθίμου. Σήμερα θα αρδεύσουμε από ένα ανάτυπο που έχει τον τίτλο «Η Εκκλησία της Ιστορίας και η Εκκλησία του αύριο» που έγραψε ο Σεβασμιώτατος το 2006. Σ' αυτό το ανάτυπο, ο Σεβασμιώτατος καταθέτει ερωτήσεις και προβληματισμούς που, κατά την άποψή μας, είναι η ουσία του θεολογικού λόγου και στοχασμού, και θα επιχειρήσουμε να αρδεύσουμε από το στοχασμό και το λόγο του με βάση τις ερωτήσεις που έχει ο ίδιος στο ανάτυπο που κυκλοφόρησε, όπως είπαμε, το 2006. Σεβασμιώτατε, λοιπόν, εδώ στο ανάτυπό σας έχετε περίπου 22 ερωτήσεις, ερωτήσεις στοχασμούς, προβληματισμούς που ξεκινούνε με τη λέξη «μήπως». Και εγώ τώρα ως κοσμικός, θα επιχειρήσω να βρω τις πιο, κατά την άποψή μου, ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις σας, ερωτήματα, και θα ήθελα λίγο να τους αναλύσετε, γιατί οι στοχασμοί και τα ερωτήματα είναι φράσεις και έννοιες μικρές, μικρές, αλλά επί της ουσίας είναι εξαιρετικές. Λέτε στο κείμενό σας *«Μήπως η στρατολόγηση κληρικών αδιακρίτως ηλικίας και σταθερότητας προσωπικότητας δημιούργησε ένα στρατό πήλινο και κενό;»*. Τι υπονοείτε;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Καλησπέρα καταρχήν, κύριε Δούκα, και χαμογελώ, γιατί είναι ένα κείμενο που γράφτηκε 20 χρόνια πριν! Ναι, το 2006. Και εγώ θα είχα την απορία σήμερα αν το ΄γραφα; Ναι, δηλαδή όσο περνούν τα χρόνια ίσως χάνουμε, λόγω ηλικίας, τη φρεσκάδα ακόμη και την ειλικρίνεια να πω, των διαθέσεων με τον οποίον βλέπουμε το στόχο μας, την ευθύνη μας κ.λπ. Και κάποια από αυτά που είχαμε τότε ως απόψεις, που είχα και εγώ και τις έγραφα τόσο άνετα, διατηρούνται ακόμα μέσα μου. Κάποια έχουν αλλάξει. Δεν αλλάζει η Εκκλησία, αλλάζει η κοινωνία. Και βεβαίως φυσιολογικό είναι να αλλάζει. Αλίμονο αν έμενε στατική. Αλλά τα ερωτήματα υπάρχουν, πλανιώνται, προκειμένου να μας βοηθήσουν να καταλάβουμε τι είναι το καλύτερο, αφού η Εκκλησία το ξέρουμε, κύριε Δούκα, ότι είναι ένας θεσμός για να διακονεί τον άνθρωπο.

Δημοσιογράφος: Θα μου το επιτρέψετε τώρα καθώς συζητάμε, να σας πω μία φράση, έννοια που μου είπατε πριν από χρόνια, αλλά για μένα είναι κάτι που το κρατάω σαν οδοδείκτη. Μου ΄χατε πει ότι *«Εκκλησία είναι ό,τι λέει η ζώσα Εκκλησία. Αν η ζώσα Εκκλησία αποφασίσει ότι αυτό που ίσχυε τότε δεν ισχύει τώρα για οποιοδήποτε λόγο, ό,τι λέει η ζώσα Εκκλησία είναι το σωστό»*. Έτσι είναι;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Ναι. Αυτό που λέτε, ότι εσείς κρατήσατε, ναι. Και εμένα με φόβισε πότε; Το 2016. Όταν το 2016 η Ορθόδοξη Εκκλησία τόλμησε ύστερα από αιώνες να κάνει την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο στην Κρήτη. Και εκεί μαζευτήκαμε, εγώ –εκπροσωπώντας, όχι μόνος μου, ήμασταν μια επιτροπή από τους ιεράρχες της Εκκλησίας της Ελλάδος, εκπροσωπούσαμε την Εκκλησία της Ελλάδος 12-14 αρχιερείς– και ήταν και μητροπολίτες από όλες τις άλλες

Ορθόδοξες Εκκλησίες. Προήδρευε ο Οικουμενικός Πατριάρχης με όλους τους προκαθημένους των Εκκλησιών. Η Ρωσία δεν είχε έρθει. Τότε, μέσα σε μια τεράστια αίθουσα, μιλούσαν οι μητροπολίτες της Ευρώπης, της Ελλάδος, της Ασίας, της Αφρικής, της Αμερικής, και καταλάβαμε ότι απέχουν πολύ οι απόψεις μας. Ευτυχώς, στα δόγματα και στην πίστη δεν είχαμε καμιά διαφοροποίηση και πιστεύουμε ακριβώς το ίδιο πράγμα. Δεν αλλάζει η πίστη και το δόγμα μας, αλλάζει ο λόγος και ο τρόπος με τον οποίον απευθύνεται ένας μητροπολίτης μας, ορθόδοξος χριστιανός στην Αμερική, στη Νέα Υόρκη, ένας στην Ευρώπη, ένας στην Αφρική, ένας στην Ασία. Τελείως διαφορετικό λόγο! Και ό,τι συζητούσαμε εκεί μέσα ήταν ο λόγος, η φωνή της Εκκλησίας σήμερα, που πρέπει να αγκαλιάσει όλο τον κόσμο, όχι με απόλυτο τρόπο, αλλά αυτό που λέτε, ότι σας είπα: Τι λέει η ζώσα; Αυτό που εμείς λέμε εδώ στην Ελλάδα, μπορεί να το πει και ένας μητροπολίτης στην Ασία, όπου εκεί είναι σε μια άλλη χώρα, είναι μειονότητα, έχει άλλα πράγματα να διευθετήσει, παραδόσεις ή στην Αφρική. Θυμάμαι, πήγε ένας ιεροκήρυκας από την Ελλάδα στην Αφρική και έλεγε στους Αφρικανούς το κήρυγμα, μαθημένος με τα δικά μας δεδομένα: να προσέχουμε στη νηστεία, να μην τρώμε κρέας, να μην τρώμε ψάρι, να μην τρώμε τυρί, γαλακτοκομικά κ.λπ. Και οι άνθρωποι από κάτω κοίταζαν απορημένοι: «Τι είναι αυτά;». Καταλαβαίνετε ότι τα ίδια πράγματα έχουν τελείως διαφορετικό αντίκτυπο και απηχούν διαφορετικά σε κάθε εποχή και σε κάθε τόπο. Πλέον η Ορθόδοξη Εκκλησία και το κήρυγμα του Ευαγγελίου διαδίδεται παντού, σε όλο τον κόσμο, και χρειάζεται ο λόγος να προσαρμόζεται στο τι κατανοούν, τι θέλουν, τι μπορούν οι άνθρωποι, δηλαδή, εκείνου του τόπου. Δηλαδή, δεν έχουμε μια πίστη η οποία μας προσκαλεί σε όλες τις εποχές όλους ανεξαιρέτως το ίδιο, να κόψουμε και να ράψουμε τη ζωή μας σύμφωνα με το θέλημα του Ευαγγελίου. Όχι! Έρχεται το Ευαγγέλιο να υπηρετήσει κάθε εποχή διαφορετικά, να αναπαύσει κάθε άνθρωπο τελείως διαφορετικά, τον Αμερικάνο διαφορετικά από τον Αφρικανό, από τον Ασιάτη, από τον Ευρωπαίο, από τον Έλληνα. Τελείως διαφορετικά! Για να γίνει πραγματικότητα αυτό που ήρθε και είπε ο Χριστός: *«Εγώ δεν ήρθα για να με υπηρετήσετε, ήρθα για να σας υπηρετήσω»*.

Δημοσιογράφος: Τώρα ξεφεύγουμε λίγο από τα ερωτήματα, αλλά ο λόγος σας δίνει προβληματισμούς. Ένα: η συνάντηση που έγινε στο Κολυμπάρι όμως ανέδειξε έναν φονταμενταλισμό χριστιανικό σε κάποιους ακραίους, ο οποίος σας κατηγόρησε για οικουμενισμό. Σε αυτούς τι απαντάτε;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Δεν πειράζει. Είναι ο φόβος τον οποίον έχουμε οι χριστιανοί πολλές φορές, όλοι μας. Και εγώ όταν πήγα στο Κολυμπάρι είχα μια συστολή μέσα μου, ότι «εδώ τώρα τι θα γίνει;». Μέσα σε μια αίθουσα ήταν ολόκληρη Εκκλησία. Ό,τι αποφασίζαμε εκείνη την ημέρα, εκείνες τις ημέρες, θα

ήταν η άποψη της Εκκλησίας που θα έμενε στους επόμενους αιώνες. Θα έρχονταν οι επόμενες γενιές, άλλα θα τα κρατούσαν, άλλα θα τα διαφοροποιούσαν, άλλα θα τα απέρριπταν. Αλλά ήταν τεράστια η ευθύνη μας. Σε μια μεγάλη αίθουσα, επίσκοποι από όλο τον κόσμο μιλούσαν για λογαριασμό της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Αυτή ήταν η δυναμική της και αυτή είναι η δυναμική της Εκκλησίας μας, κύριε Δούκα. Έρχεται να μιλήσει για θέματα που δεν υπήρχαν στον προηγούμενο αιώνα, γιατί μίλησε για την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή τώρα, η βιοηθική. Αν συνήρχετο τώρα μια Σύνοδος, θα μιλούσε για την τεχνητή νοημοσύνη, όπως μίλησαν κατά τόπους οι Σύνοδοι και στην Αθήνα, η Εκκλησία της Ελλάδος έγινε ολόκληρος διάλογος.

Δηλαδή, πλέον έχει τη δυνατότητα η Εκκλησία να πει: «Αυτό προέκυψε στην εποχή μας, η τεχνολογία, οι εφευρέσεις, η ποιότητα...». Να δούμε τώρα αυτό πώς θα το απορροφήσουμε θετικά και αν ενδεχομένως κάτι τέτοιο καινούργιο, πρωτόγνωρο πράγμα, έχει και κάποιους κινδύνους, να τους κάνουμε στην άκρη. Να μάθουμε να επιλέγουμε το καλό από το κακό. Αυτό που λέτε, μερικοί άνθρωποι δεν έχουν τη δύναμη να το κάνουν. Φοβούνται αυτές τις αλλαγές και λένε «Όχι, καμιά αλλαγή, να ταμπουρωθούμε πίσω από το παρελθόν». Αυτό όμως δεν είναι ζώσα Εκκλησία. Όχι, είναι μια σέκτα τελικά. Ναι, και μια βαλσαμωμένη Εκκλησία που σε καλεί να ζήσεις στο παρελθόν. Εμείς καλούμε τους ανθρώπους να ζήσουν στο παρόν και να επεκταθούν στο μέλλον, αφού ο Χριστός δεν τους γύρισε στο παρελθόν τους, αλλά τους έδειξε πώς να ζήσουν το παρόν και το μέλλον μέχρι και σήμερα.

Δημοσιογράφος: Και μία δεύτερη ερώτηση, λίγο αιρετική: Οι χριστιανοί στην Αφρική θα μπορούσανε –και δεν το γνωρίζω, και αν ισχύει– να έχουνε γεωγραφία, Χριστό μαύρο; Και το επιτρέπει η Ορθόδοξη Εκκλησία; Πέστε μου λίγο, με ενδιαφέρει πάρα πολύ.

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Τον έχουν ήδη! Τον έχουν! Είναι γνωστά τα άρθρα που έχουν γραφτεί για τη Μαύρη Παναγία. Μια Παναγία Αφρικανή γυναίκα να κρατάει στην αγκαλιά της ένα Αφρικανόπουλο. Γιατί μήπως η Παναγία και ο Χριστός ήταν ξανθός και γαλανομάτης που τον έφτιαξαν οι βόρειες χώρες, οι χριστιανικές ευρωπαϊκές χώρες, η Αναγέννηση; Κάτι ενδιάμεσο ήταν. Ναι, λοιπόν, αλλά την Εκκλησία, βλέπετε, δεν την ενδιαφέρει η απεικόνιση. Έχουμε κάποιες απεικονίσεις περίπου από τον Ευαγγελιστή Λουκά, έχουμε κάποιες απεικονίσεις του Χριστού, αλλά όμως δεν μας ενδιαφέρει η ακριβής απεικόνιση, δεν κάνουμε ειδωλολατρία. Μας ενδιαφέρει ο λόγος του. Και ο λόγος του απευθύνεται και στους μαύρους, και στους άσπρους, και στους αμαρτωλούς, τους δικαίους, τους αγίους, τους κίτρινους, σε όλους! Άρα, λοιπόν, ναι, ναι, υπάρχουν. Είναι καταπληκτικό να το δείτε.

Δημοσιογράφος: Βέβαια, ευρωπαΐζω την ιδέα εγώ, αλλά φοβήθηκα να σας το πω, λέω μήπως... Οι Προτεστάντες, οι Καλβινιστές είναι δογματικοί, δεν έχουν την ορθόδοξη ματιά, την ουμανιστική ορθόδοξη ματιά.

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Όχι, όχι. Ένας Ευρωπαίος αν το δει –αν βάλετε «Μαύρη Παναγία» ή «Μαύρος Χριστός» θα σας το δείξει– αν το δει λίγο ο Ευρωπαίος σκανδαλίζεται, λέει «Αυτός δεν είναι ο Χριστός, ο Χριστός που έχω συνηθίσει εγώ». Αλλά για τον Αφρικανό, αυτός είναι ο Χριστός που μιλάει τη γλώσσα του, με τον τρόπο του και με τη μορφή του.

Δημοσιογράφος: Ναι, έχετε δίκιο σε αυτό.

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Δεν ξέρω αν έχω δίκιο, αλλά εγώ έτσι τα βλέπω. Οπότε η ακρίβεια είναι στο λόγο και στο μήνυμα που φέρνει ο Χριστός, όχι στην απεικόνισή του. Όπως θα δείτε και σταυρωμένο στην Κίνα, στην Άπω Ανατολή γενικά, ο οποίος είναι Κινέζος, κάπως έτσι, όπως είναι σχιστά τα μάτια κ.λπ., γιατί αυτό έχουν. Αυτός είναι ο Χριστός για μας πλέον και εμείς το σεβόμαστε. Και ξέρετε, αυτό είναι το θαύμα της πίστεως. Δεν έχω καμιά δυσκολία να δω ένα Χριστό έτσι, να κάνω το σταυρό μου, να κάνω μια μετάνοια και να πάω να τον προσκυνήσω. Δεν μου είναι ξένος, ας είναι διαφορετικός στην κατατομή του προσώπου και του σώματος. Αυτός είναι! Μα για να δημιουργήσει ο Θεός όλη αυτή την πολυφυλετική κοινωνία και ανθρωπότητα, σημαίνει ότι όλοι είμαστε τέκνα του Θεού. Δεν μπορούμε να αποκλείουμε λόγω χρώματος τους άλλους.

Αλλά αυτό που λέτε, θα δείτε όμως τις δυσκολίες που έχει. Έρχεται η Εκκλησία να διακονήσει αυτούς τους λαούς και πρέπει να τους μιλήσει στη γλώσσα τους. Τι θα πεις στην Άπω Ανατολή «τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον» που οι άνθρωποι δεν

έχουν σιτάρι; Θα πει «το ρύζι το επιούσιο», κάπως έτσι θα το πει! Πώς θα ευλογήσει το ψωμί, το κρασί και το λάδι όταν αυτά ήταν τα πιο συνηθισμένα πράγματα στη Μεσόγειο, αυτά μεταχειρίστηκε ο Χριστός. Ε, στη Λαπωνία, ας πούμε, κάνουν αρτοκλασία με ένα πανέρι ψάρια! Αυτά έχουν και αυτά ζητούν από την Εκκλησία να ευλογήσει, για να έχουν πάντοτε οι άνθρωποι τροφή για εκείνους και τις οικογένειές τους. Δηλαδή, βλέπετε ότι η Εκκλησία αρχίζει πλέον να τροποποιεί αυτό που θεωρούσαμε παράδοση –και για μας είναι παράδοση– αλλά να το τροποποιεί για τους λαούς αυτούς. Σεβασμός στην παράδοση, πρέπει να είναι όμως λειτουργική, πρέπει να νοηματοδοτεί το παρόν και το μέλλον.

Δημοσιογράφος: «Η ζώσα», που είπατε.

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Ναι. Αλλιώς, τι θα πει για τον Αφρικανό επίσκοπο η αμφίεση του κλήρου; Η μήτρα, η πατερίτσα, τα εγκόλπια, τα ωμοφόρια, ο αρχιερατικός σάκος; Τίποτα δεν θα πει! Και σιγά-σιγά θα προχωρήσουμε σε μια μετατροπή όλων αυτών που για μας υποτίθεται ότι κάτι συμβολίζουν και υποτίθεται ότι οι χριστιανοί μας το ξέρουν. Θα προχωρήσουμε σε κάτι διαφορετικό. Δηλαδή θα έχει μια ποικιλομορφία η Εκκλησία. Η ουσία της πίστεως και του δόγματος θα είναι ίδια, αλλά όμως το περιτύλιγμα θα είναι οικείο σε όλους τους λαούς στους οποίους φτάνει. Ο πυρήνας, η ουσία θα είναι ενιαία, αλλά το περιτύλιγμα θα είναι προσαρμοσμένο

Είχα ρωτήσει, κύριε Δούκα, κάποια στιγμή τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας, τον Αναστάσιο –είχε έρθει εδώ στην Αλεξανδρούπολη, τον πήγα στη Σαμοθράκη να ξεκουραστεί λίγες μέρες– και τον ρώτησα... του είπα: *«Μακαριώτατε, όταν ήσασταν στην Αφρική, γιατί βάλατε τους Αφρικανούς να χορεύουν μέσα στην Εκκλησία;»*. Και μου είπε: *«Μην ξαφνιάζεσαι. Όταν πήγα στην Αφρική κατάλαβα ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν μέσα στην ψυχή τους, μες στο αίμα τους, έχουν το ρυθμό, το μουσικό ρυθμό. Οπότε είπα: Χορέψτε έξω, χορέψτε και μες στην Εκκλησία»*. Αυτή είναι η χριστιανική ορθόδοξη αντίληψη. Τον ξαναρωτώ λοιπόν: *«Γιατί δεν τους αλλάξατε τότε και τα άμφια;»* και μου είπε: *«Εδώ έχεις δίκιο. Δεν το τόλμησα, γιατί αν ερχόντουσαν στην Ελλάδα να συλλειτουργήσουμε –εμείς που δυστυχώς βλέπουμε την Ορθοδοξία στα ρούχα και στα εξωτερικά– θα λέγαμε: "Αυτός μπορεί να μην είναι ορθόδοξος", επειδή μπορεί να φορούσε ένα λευκό τουρμπάνι, ας πούμε, στο κεφάλι ή ένα λευκό χιτώνα. Δεν θα τον θεωρούσαμε ορθόδοξο, γιατί μάθαμε δυστυχώς να κρίνουμε από το εξωτερικό περίβλημα και όχι την ουσία»*.

Καταλαβαίνετε όμως ότι είμαστε σε μία διαδικασία προσαρμογής στις τοπικές κοινωνίες, στις τοπικές μικρές κοινότητες, οι οποίες μεγαλώνουν, προκειμένου να τους παραδώσουμε αλώβητη και ανόθευτη την ορθόδοξη χριστιανική πίστη, την

οποίαν όμως δικαιούνται να την ντύσουν με τα προσωπικά τους, με τα εθνικά τους, με τα κοινωνικά τους στοιχεία, την ταυτότητά τους, όπως το μήνυμα του Ευαγγελίου. Να πω καλύτερα, ήταν εβραϊκής προελεύσεως και οι Έλληνες τον ντύσαμε με ό,τι ελληνικότερο είχαμε. Η Θεία Λειτουργία τι είναι; Είναι ό,τι πιο ελληνικό δημιούργησε ο Μέγας Βασίλειος πρώτα και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, επηρεασμένοι από τις αρχαίες ελληνικές τραγωδίες, και έκαναν αυτή τη θαυμάσια Θεία Λειτουργία που είναι ένας διάλογος, όπως ήταν οι διαλογικές συζητήσεις της αρχαίας τραγωδίας! Ενώ οι λειτουργίες πριν το Χρυσόστομο και το Βασίλειο ήταν τελείως διαφορετικές.

Δημοσιογράφος: Ναι. Θεωρητικά ξεκινήσαμε με τον ανάτυπό σας, αλλά αυτά που είπαμε… ο κλήρος λοιπόν, ιερείς που λέτε, να μην είναι ένα σπήλαιο, λέω εγώ…

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Όχι, εγώ δεν λέω τίποτα. Οι ιερείς πρέπει να έχουμε αυτή την ευελιξία: τον κάθε άνθρωπο που πλησιάζουμε, όχι μόνο Αφρική, Ασία και Ευρώπη και Αμερική, ακόμα και στον τόπο μας εδώ, τον κάθε άνθρωπο που έρχεται και πλησιάζει το Χριστό, να του μιλήσουμε όχι με έναν απόλυτο, ξύλινο, άτεγκτο λόγο, ότι τάχα υπάρχουν κάποιες εντολές και εσύ να κόψεις και να ράψεις τη ζωή σου σύμφωνα με αυτές. Όχι. Να του μιλήσουμε με έναν τρόπο, με ένα λόγο και με μια σχέση μαζί του που θα τον κάνουμε να αισθανθεί σιγουριά και ανάπαυση μπροστά στο Χριστό, όσο αμαρτωλός και να ’ναι, όσο απομακρυσμένος και να είναι από την πίστη. Αυτό λοιπόν εννοώ, ότι πρέπει να είναι και η ηλικία και ο τρόπος και η γνώση, αλλά, κυρίως, η καρδιά του ιερέως πρέπει να είναι κοντά στον άνθρωπο, να την αφουγκράζεται. Και λέω πολλές φορές και στους ιερείς, κύριε Δούκα, όχι για να δίνουμε απαντήσεις. Πολλές φορές οι άνθρωποι δεν θέλουν τις απαντήσεις μας, γιατί απλούστατα τις ξέρουν ή είναι πολύ πιο εξειδικευμένοι στη ζωή από ό,τι είμαστε εμείς. Θέλουν απλά την παρουσία μας δίπλα τους, έστω και σιωπηλά. Αυτή είναι η δουλειά μας των ιερέων.

Δημοσιογράφος: Λοιπόν, το 2006 τώρα, τι γράφει –πάλι θα διαβάσω, είναι ένα πολύ σοβαρό ερώτημα– να σας το διαβάσω ό,τι γράφετε και να μου πείτε αν ισχύει μετά από 20 χρόνια αυτός ο προβληματισμός και η άποψή σας. Λέτε: *«Ο κούφιος, στόμφος δημοσιογραφικός λόγος περί χωρισμού κράτους-εκκλησίας. Χωρισμός με το κράτος να γίνει, λέτε, ει δυνατόν και αύριο το πρωί· σαν χριστιανό ορθόδοξο με συμφέρει, σαν Έλληνα πολίτη όμως πρέπει να με ρωτήσει η κυβέρνησή μου, η πολιτεία, η οποία κάπου οφείλει να τολμήσει την άνοδο του πολιτικού επιπέδου του ελληνικού λαού της»*. Τι υπονοείτε;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Κοιτάξτε… θυμάστε τότε; Είδες, 20 χρόνια να είναι κανείς επίσκοπος δεν είναι καλό, πρέπει να φεύγουμε κάποια στιγμή διότι πρέπει να απολογούμαστε και για τον ενθουσιασμό που είχαμε 20 χρόνια πριν.

Λοιπόν, 20 χρόνια πριν θυμάστε ότι μεσουρανούσε στην πατρίδα μας η συζήτηση και ήταν το πολιτικό σύνθημα όλων των κομμάτων περί χωρισμού Εκκλησίας και Πολιτείας. Αυτή η συζήτηση περί χωρισμού έγινε κάποτε συζήτηση περί συμφωνίας Εκκλησίας και Πολιτείας. Και σήμερα καταλαβαίνουμε την ανάγκη της συμπόρευσης των δύο αυτών θεσμών. Εδώ για μας είναι κάτι δύσκολο, είναι ένα πικρό ποτήρι, αλλά δεν μπορούμε να μην το πιούμε ή να το αρνηθούμε. Εάν θελήσουμε να λειτουργήσουμε μόνο σαν Εκκλησία, θα πρέπει να εγκαταλείψουμε τελείως την πατρίδα μας. Θα πρέπει να πούμε «Δεν μας ενδιαφέρει. Είμαστε τελείως απολιτικά όντα. Δεν μας ενδιαφέρει τίποτε. Θα κλείσουμε τις πόρτες μας. Δεν θα δεχόμαστε κανένα πολιτικό. Δεν θα αναλαμβάνουμε για χάρη του λαού μας να προασπιστούμε μερικά δίκαιά του απέναντι από τις τοπικές κυβερνήσεις ή και τις ευρύτερες, όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Και θα παραμείνουμε να χτυπούν οι καμπάνες και να τελούμε μόνο τις ακολουθίες. Θα γλιτώνουν και οι επίσκοποι την κατακραυγή: «Καμιά φορά εδώ στον ένα πολιτικό μίλησε καλά λόγια, είπε στον άλλον πολιτικό, πήγε στη παρουσίαση του βιβλίου του» κ.λπ. Οπότε έτσι θα γλιτώσουμε από όλον αυτόν τον συμφυρμό.

Το άλλο, το δεύτερο δίλημμα είναι αν έχουμε το δικαίωμα να αρνηθούμε τα δίκαια ή τα δικαιώματα των χριστιανών μας, που πολλές φορές ακόμα και διά των πολιτικών έρχονται σε μας και μας λένε «Ζητήστε τούτο, κάντε εκείνο» ή απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση να φανεί ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει άποψη για αυτό, έχει άποψη για εκείνο. Λοιπόν, σήμερα ύστερα από 20 χρόνια, κύριε Δούκα, αυτό το ερώτημα δεν ισχύει πια. Δεν ισχύει! Σήμερα ή θα είμαστε μαζί και θα συμπορευόμαστε Πολιτεία και Εκκλησία –και αυτό ο λαός μας πρέπει να το καταλάβει ότι είναι το συμφέρον του– εγώ δεν έχω να κερδίσω τίποτε σε μία τέτοια συμπόρευση. Μάλλον στο προφίλ μου, έτσι όπως λένε τώρα, ζημιά συμβαίνει. Δεν με πειράζει η ζημιά αυτή, αρκεί να ξέρω ότι διακονώ το λαό μου, τους τοπικούς μου άρχοντες, την πατρίδα μου και την κυβέρνησή μου, που όταν θέλει μερικά πράγματα να προασπιστεί, να τα προασπιστεί ακόμα και στην Ευρώπη και στην Αμερική, λέει ότι «ξέρετε, εμάς η Ορθόδοξη Εκκλησία αυτό δεν μπορεί να το δεχτεί» ή «υπάρχει αντίδραση από την Ορθόδοξη Εκκλησία» και μερικές φορές μας δίνει και εμάς τη δυνατότητα να εκφράσουμε την αντίθεσή μας για να μη διχάσουμε το λαό μας. Είμαστε σε μία εποχή που εύκολα μπορούμε να διχάσουμε. Να βγω εγώ τώρα στην Αλεξανδρούπολη, μπορώ να τη διχάσω με δύο κηρύγματα: η μία πλευρά να μη μιλάει την άλλη. Αλλά αυτός δεν είναι ο ρόλος μου, πρέπει να ρίχνω γέφυρες και να επικοινωνώ τα διεστώτα, είτε είναι πολιτικά, είτε είναι κοινωνικά, είτε είναι οτιδήποτε άλλο.

Δημοσιογράφος: Στο λόγο σας προηγουμένως φωτογραφήσατε και αυτό που έχετε εδώ σαν ερώτημα. Θα καταλάβετε τι εννοώ, γιατί το είπατε. Γράφετε: *«Γιατί οι χριστιανοί μας έρχονται στις μητροπόλεις για να ζητήσουν χρήματα, διορισμό ή μετάθεση και έπειτα τρέχουν σε χαρισματικά πρόσωπα για*

αξιολογήσεις και συμβουλές; Σπανιότατες οι περιπτώσεις ανθρώπων που μας ρώτησαν στις μητροπόλεις: "Πώς θα σωθώ, πάτερ μου;"», εννοώ καθημερινά. Καθημερινή βάση είναι τα αιτήματα που θα έπρεπε να κατατίθενται στα βουλευτικά γραφεία. Έτσι, πολλές φορές. Αυτό ισχύει; Δηλαδή ακόμη ισχύει; Δηλαδή 20 χρόνια μετά ισχύει;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Δυστυχώς ισχύει ακόμα! Ναι. Διότι οι Έλληνες έχουμε την κακοδαιμονία, ας το πω έτσι, να μη μας αφήνουν να πιστέψουμε σε μια αξιοκρατία, η οποία αξιοκρατία οφείλει να γίνει γεγονός ύστερα από μια σωστή και τίμια αξιολόγηση. Επειδή, λοιπόν, δεν θέλουμε την αξιολόγηση, δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε την αξιοκρατία, το ρίχνουμε στο ρουσφετιλίκι και αρχίζουμε και επισκεπτόμαστε τα γραφεία των βουλευτών! Δυστυχώς νομίζουμε ότι και ο μητροπολίτης ή ένας ιερέας ή ένας ηγούμενος μπορεί να παρέμβει. Ο ηγούμενος ή ο μητροπολίτης ή καμιά φορά ο ιερέας, μπορεί θέλοντας να μιλήσει για κάποιον που έχει κάποιο πρόβλημα, αρρώστια, κάποια δυσκολία οικονομική, παρεμβαίνει, που αυτό είναι έξω από τα δικά μας δικαιώματα και έξω από τα όριά μας. Δεν είναι δουλειά μας αυτή! Γι' αυτό λέω, είναι δουλειά για τα βουλευτικά γραφεία. Αλλά όμως δεν θέλουμε αξιολόγηση, δεν θέλουμε αξιοκρατία. Αυτή η κακοδαιμονία, το λεγόμενο «μέσον», ακόμα μας βασανίζει στην πατρίδα μας, κάτι που έξω, έχει λυθεί.

Δημοσιογράφος: Ερώτημα που έχετε στο ανάτυπό σας: *«Μήπως η πείνα της δόξας, το σηματάκι στο αυτοκίνητο, οι πρωτοκαθεδρίες, οι εκδηλώσεις, η προσφώνηση στις ομιλίες θα έπρεπε να δείξουμε ότι δεν μας απασχολούν πια, σε μία εποχή μάλιστα που αποψίλωσε κάθε τυπικότητα και παραβίασε κάθε πρωτόκολλο;»*.

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Ναι. Βλέπουμε ότι η εποχή μας απλοποιείται. Έτσι, κάποτε οι άνθρωποι επιβάλλονταν με τα ρούχα τους, με τα κοστούμια τους, έτσι, με την εμφάνισή τους, με τα μέσα με τα οποία μεταχειριζόντουσαν. Σήμερα το βλέπουμε όλοι και εμείς –και εγώ πολλές φορές το αισθάνομαι ότι είναι πολύ πιο συμβατό και με μένα. Δηλαδή, δεν το κάνω από ανάγκη. Είναι πιο συμβατό και με μένα: να κυκλοφορήσω μόνος μου μέσα στην πόλη, χωρίς αυτοκίνητο, να κυκλοφορήσω με ένα μικρό αυτοκίνητο χωρίς τις επίσημες πινακίδες! Έτσι δεν μου είναι απαραίτητο σε μια εκδήλωση να υπάρξει πρώτη προσφώνηση σε μένα και να μη με προσφωνήσει κάποιος καθόλου, δεν με στενοχωρεί. Έτσι και παραπίσω να καθίσω. Ε, κάποιοι λέγαν για την παρέλαση «και να μην είμαι;». Δεν πειράζει, είμαι εκεί γιατί η τοπική κοινωνία θέλει να βλέπει και τον επίσκοπό της, αλλά και να μην είμαι καθόλου δεν με απασχολεί, να καθίσω κάτω στο πεζοδρόμιο μαζί με τους χριστιανούς μου! Δηλαδή, πλέον αυτά δεν είναι απαραίτητα. Επιβάλλει το

πρωτόκολλο, βλέπετε στις παρελάσεις, ας πούμε, ακόμη και πολιτικοί αρχηγοί κάθονται ο ένας δίπλα στον άλλον και πολλές φορές και εγώ πάνω στην εξέδρα προσπαθώ να τους μονιάσω μερικούς. Λοιπόν, και θεωρούν ότι έτσι φτιάχτηκε το πρωτόκολλο το εθνικό, να είναι και ο επίσκοπος. Δεν είναι όμως και από τα απαραίτητα αυτό. Μπορούμε και χωρίς αυτά! Η Εκκλησία δεν τα έχει ανάγκη αυτά. Τα σεβόμαστε επειδή τα θέλει το κράτος για να τηρεί μια ενότητα και να δείχνει μια ομοιογένεια. Τα σεβόμαστε, τα τηρούμε καμιά φορά χωρίς να τα πολυπιστεύουμε ή να μη μας είναι και τόσο ευχάριστα. Γιατί πλέον σαν άνθρωποι είμαστε πιο απλοί, πιο λιτοί, πιο καθημερινοί και δεν μας ενδιαφέρει αυτό το πρωτόκολλο που κάποτε ήταν και στο κοινοβούλιο και στις υπηρεσίες και στις τοπικές, ας πούμε, κοινωνίες και στην Εκκλησία.

Δημοσιογράφος: Τελευταία ερώτηση, γιατί ο χρόνος εξαντλήθηκε –γιατί φάγαμε λίγο χρόνο στην αρχή, ευτυχώς: *«Μήπως η δυνατότητα καταφυγής σε κοσμικά διοικητικά δικαστήρια καλύπτει την αντικανονικότητα κάποιων πράξεών μας;»*. Τι εννοείτε;

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Κάποιες πράξεις μας εμείς τώρα στην Εκκλησία έχουμε το εξής: εγώ, δηλαδή η Μητρόπολη – και θέλω και οι χριστιανοί μας να το καταλάβουν αυτό το πράγμα – κινούμεθα ανάμεσα σε δύο... ή να το πω καλύτερα, πατάμε σε δύο βάρκες! Η μία είναι οι νόμοι του κράτους, τους οποίους οφείλουμε να τους γνωρίζουμε και οφείλουμε να τους τηρούμε. Είναι αδιανόητο για ένα Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, που είναι η Μητρόπολη, να μην εφαρμόσω ένα νόμο! Υπήρξε μητροπολίτης ο οποίος του ζήτησε ο νόμος να υπογράψει τη διακοπή της μισθοδοσίας του για κάποιο παράπτωμα, για κάτι που εκκρεμούσε στο δικαστήριο, και ο άνθρωπος υπέγραψε τη διακοπή της μισθοδοσίας του. Ο ίδιος ο μητροπολίτης! Δυσάρεστες πράξεις είναι αυτές, τις οποίες όμως επιβάλλει ο νόμος και δεν έχω δικαίωμα να μην το κάνω.

Το άλλο, η άλλη βάρκα, είναι οι κανόνες της Εκκλησίας. Οι κανόνες της Εκκλησίας που ορίζουν ποια είναι τα δικαιώματα του επισκόπου, ποια είναι η ευθύνη του, ποιες είναι οι υποχρεώσεις του απέναντι στην Εκκλησία. Οπότε έχω αυτά τα δύο. Θα με ρωτήσετε: «Συγκρούονται κάποτε;». Ναι! Κάποτε, ναι. Βέβαια, το Σύνταγμα της πατρίδος μας λέει ότι οι κανόνες της Εκκλησίας απολαμβάνουν συνταγματικής κατοχυρώσεως. Ναι, δηλαδή οι κανόνες της Εκκλησίας είναι και συνταγματικά κατοχυρωμένοι. Υπάρχουν όμως κάποια σημεία που έρχεται σε αντίθεση ο νόμος του κράτους με τον κανόνα της Εκκλησίας. Τότε το Διεθνές Δικαστήριο, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λέει ότι κανέναν κληρικό ή κανέναν θρησκευτικό λειτουργό δεν έχουμε δικαίωμα να τον πιέσουμε με τους νόμους να πράξει παρά τη συνείδησή του! Δηλαδή έρχεται το ευρωπαϊκό δίκαιο και

λέει: *«Αν αυτό που σου ζητάμε να τηρήσεις ως νόμο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως έρχεται σε αντίθεση με τη συνείδησή σου, θα πράξεις αυτό που λέει η συνείδησή σου, διαφορετικά, αν δεν μπορείς, θα παραιτηθείς και θα φύγεις»*! Αλλά δεν έρχεται η νομοθεσία σήμερα να σε αναγκάσει να πράξεις παρά τη συνείδησή σου! Αυτά λοιπόν τα δύο είναι πράγματι υποθέσεις που φτάνουν στα διοικητικά δικαστήρια και εκεί οι διοικητικοί δικαστές προσπαθούν να βρουν τη λύση.

Δημοσιογράφος: Σας ευχαριστώ θερμά!

Σεβ. Μητροπολίτης κ. Άνθιμος: Κι εγώ, κύριε Δούκα.